Mare

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD 46STE JAARGANG — NO 04 — 29 SEPTEMBER 2022

Netwerktoneel
'Vluchtelingen zijn ook expats'

15

8

Dagboek van een proefkonijn

Medicijnen testen is voor studenten een snelle manier om geld te verdienen. *Mare* liet zich een week vrijwillig opsluiten. '800 euro voor één dag spacen. Fucking chill!'

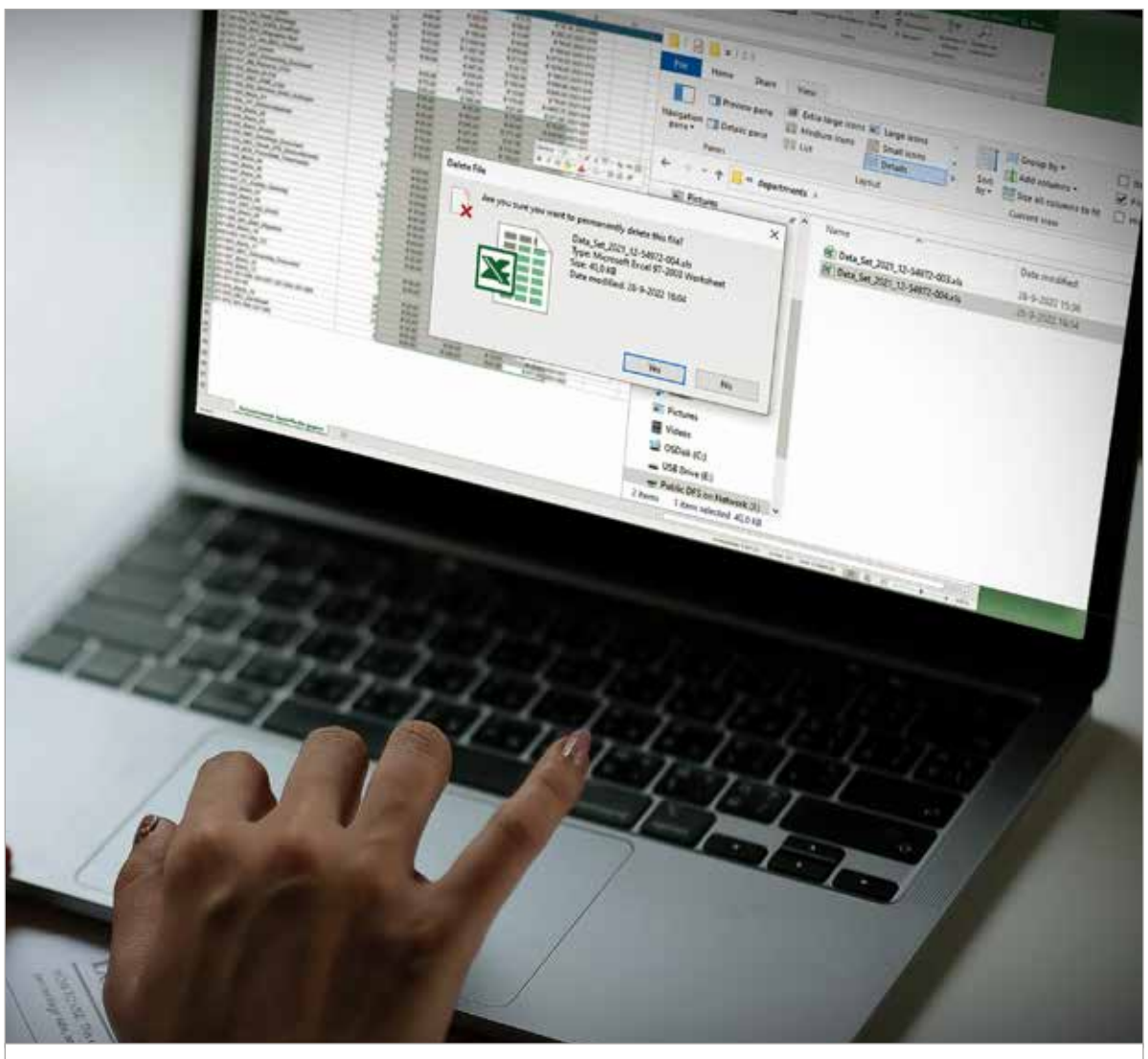

Wetenschapsfraude Voor het eerst laten twee co-auteurs van de frauduleuze artikelen van voormalig Leidse psycholoog Lorenza Colzato van zich horen. 'Dat mijn naam is geopenbaard, maakt me echt helemaal niets uit'

3

6

Het moet zachter Decibellen omlaag en vaker oordoppen in

PROGRAMMA

Studium Generale Leiden en Den Haag

www.universiteitleiden.nl/studium-generale

Studium Generale organiseert brede activiteiten voor studenten, medewerkers, alumni en andere geïnteresseerden die graag over de grenzen van hun vakgebied heen kijken.

Toegang is gratis en iedereen is welkom!

Check de website of aanmelden nodig is. En heeft u een lezing gemist, wellicht staat de opname op de website!

DINSDAG 4 OKTOBER
Theatervoorstelling 'Future Citizens'
ter gelegenheid van Lustrumviering Meeting Point
Tijd en plaats
16.30-20.00 uur
Korzo Theater
Prinsestraat 42, Den Haag

TUESDAY 1 NOVEMBER
Russian writer in exile Maxim Osipov Public interview (EN)
Time and place
7:30-9:00 pm
Telders Auditorium
Academy Building
Rapenburg 73, Leiden

MARCEL PROUST
Op zoek naar de verloren tijd
Tijd en Plaats
Donderdagen
6, 13, 20, 27 oktober, 3, 10 november
19.30-21.00
Lipsiusgebouw zaal 028
Cleveringaplaats 1, Leiden

6 OKTOBER
Van de Recherche naar Een liefde van Swann

13 OKTOBER
Proust, Vinteuil en Wagner

20 OKTOBER
Proust en de kindertijd

27 OKTOBER
Prousts relatie met de medische wereld in de Belle Époque – het dossier Cottard

3 NOVEMBER
Het bijbelverhaal Esther in de Recherche

10 NOVEMBER
Proust and Painting (EN)

ORGANISATIE & INFORMATIE
Studium Generale Universiteit Leiden,
Postbus 9500, 2300 RA Leiden,

071 527 7283/7295/7296/1964,

studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl,
www.universiteitleiden.nl/studium-generale

Het is goed dat de universiteit de frauduleuze artikelen van voormalig Leidse psycholoog Lorenza Colzato alsnog heeft geopenbaard. Dat zeggen twee Leidse co-auteurs, die voor het eerst over de affaire spreken. 'Dat mijn naam is geopenbaard, maakt me niets uit.'

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**

Co-auteurs: 'Fraude was afgrijselijk, maar zuiverheid gaat boven imago'

Vorig jaar november publiceerde de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) een onderzoek waaruit bleek dat voormalig Leidse psycholoog Lorenza Colzato in ten minste vijftien publicaties fraude heeft gepleegd. In 2019 kwam al aan het licht dat ze in twee andere artikelen had gefraudeerd.
Het college van bestuur besloot echter om de betreffende publicaties in het onderzoeksrapport zwart te lakken 'om de co-auteurs te beschermen'. In februari zei het college daarover tegen *Mare*: 'Als we nu die artikelen bekendmaken, dan wordt een groot aantal auteurs en medewerkers openbaar verdacht gemaakt als mogelijk schuldige aan de fraude.'
Maar afgelopen april draaide rector Hester Bijl: toen zei ze dat de universiteit de besmette publicaties zelf zou publiceren als de tijdschriften niet binnen zes maanden actie ondernamen. Nadat die termijn was verstreken, openbaarde de universiteit alsnog zeven publicaties waarover geen twijfel bestond dat erin is gefraudeerd, 'in het belang van een schone wetenschap'. Ook de co-auteurs werden toen genoemd.
Niet alleen de aanvankelijke keus van het college om de co-auteurs te beschermen, maar ook de uiteindelijke beslissing om hun namen te openbaren, kregen publiekelijk geen bijval of kritiek van de co-auteurs. Uitsluitend Laura Steenbergen, een van de drie klokkenluiders die de fraude meldde en co-auteur van enkele besmette artikelen, benadrukte meermaals het belang van zuivering van de wetenschap door de frauduleuze publicaties uit de anonimiteit te halen.
Na een rondgang van *Mare* langs de geopenbaarde co-auteurs bleken er twee bereid om vragen te beantwoorden. Zij laten weten achter de beslissing van het college te staan. Daarbij nemen ze eventuele reputatieschade voor lief.
'Het is heel belangrijk dat de wetenschap nu is gezuiverd', zegt universitair hoofdocent klinische psychologie Bart Verkuil, co-auteur van een van de ingetrokken artikelen. 'Dat gaat mij aan het hart. Het maakt me echt helemaal niets uit dat mijn naam nu is geopenbaard, ook al wordt die nu geassocieerd met Colzato. Ik vind het afgrijselijk wat er is gebeurd.'
Ook universitair docent sociale psychologie Erik de Kwaadsteniet, betrokken bij een ander frauduleus artikel, vindt het 'een goede zaak' en 'van belang voor de wetenschap' dat het college van bestuur heeft besloten de artikelen openbaar te maken, laat hij per mail weten. Over eventuele imagoschade, zegt hij: 'Ik heb daar nog niets van gemerkt en ben er ook niet bang voor.' Bovendien benadrukt hij dat het zuiveren van de wetenschap 'sowieso' belangrijker is.

> *'Ze was supersnel, maar ik dacht niet dat er iets raars aan de hand was'*

Verkuil is het daarmee eens. 'Ik ga met een schoon geweten door, dus ik ben niet bang voor reputatieschade. Mijn samenwerkingen hebben geen gevaar gelopen. En zo wel, dan is dat maar zo.'
Dat Colzato met de data rommelde, heeft Verkuil niet doorgehad. 'Ik heb best intensief met haar samengewerkt: we beoordeelden papers en keken samen naar de data in ons onderzoek naar neurostimulatie. Wat me wel opviel: ze werkte supersnel en efficiënt. Maar dat hoor je wel vaker, dus ik had niet meteen het idee dat er iets raars aan de hand was.'
Toch bleek later dat er gegevens van proefpersonen uit de data waren weggehaald. 'Ik weet alleen niet of de data die ik heb gezien toen al waren vervuild, of pas erna. Als je met elkaar samenwerkt in een onderzoeksproject kunnen mensen in het geheim dingen doen waar je geen weet van hebt. Achteraf blijk je dan beduveld te zijn. Dat heeft me een stuk alerter gemaakt, maar zoals het hoort in de wetenschap moet je een basis van vertrouwen houden. Dat vertrouwen heeft een deukje opgelopen, maar ik doe nog steeds met veel plezier onderzoek.'
Ook De Kwaadsteniet wist niet af van de fraude van Colzato. 'Ik heb me wel afgevraagd of ik het anders had kunnen doen', zegt hij. 'Maar ik ben tot de conclusie gekomen dat mijzelf niets te verwijten valt, omdat ik niet afwist van de malversaties - het excluderen van een aantal proefpersonen - en er ook niet achter had kunnen komen. Ik had niet de beschikking over de ruwe data en had deze waarschijnlijk ook niet gekregen als ik erom had gevraagd. Het is vervelend dat het zo gelopen is, maar ik neem het mezelf niet kwalijk.'
Van de zeven artikelen zijn er inmiddels vijf ingetrokken. Volgens *Retraction Watch*, het blog over wetenschappelijke integriteit, bevat het zesde artikel een waarschuwing dat er methodologische fouten zijn geconstateerd, maar wordt er pas actie ondernomen als alle betrokkenen zijn gehoord.
De zevende publicatie is degene waarvan De Kwaadsteniet co-auteur is.
'Ik weet zelf niet hoe het ervoor staat omdat ik geen contact heb met het tijdschrift of de andere co-auteurs', zegt hij.
'Uit een eerder gesprek met een van de co-auteurs had ik het idee dat de retractie binnenkort zou plaatsvinden, maar ik heb er sindsdien niets meer over gehoord.'

TU Dresden doet toch geen onderzoek naar Colzato

De TU Dresden, waar Lorenza Colzato momenteel werkt, doet toch geen onderzoek naar haar.

In juni zei universiteitswoordvoerder Anne Vetter nog tegen *Mare* dat de universiteit bekijkt of er stappen tegen Colzato moeten worden genomen. Aanleiding was de openbaarmaking van zeven frauduleuze artikelen door de Universiteit Leiden.
Vetter zegt nu toch geen aanleiding te zien voor een onderzoek, omdat het Leidse frauderapport niets onthult over wetenschappelijke schendingen tijdens Colzato's aanstelling in Dresden. Dat is een opmerkelijke verklaring: ook in juni was allang duidelijk dat het onderzoek van de Commissie Wetenschappelijke Integriteit uitsluitend de publicaties van Colzato onderzocht waarbij de gegevensverzameling in Leiden plaatsvond.
In maart verklaarde de Leidse rector Hester Bijl de kwestie bij haar Duitse collega te hebben aangekaart. 'Ik heb de rector van de TU Dresden over de kwestie gesproken. Ze zijn zich er daar zeker goed van bewust dat er iets aan de hand is. Het college van bestuur daar moet zich beraden op wat er verder moet gebeuren.'

Waarom wandelen goed is voor je mentale gezondheid

Ik sta net over de gemeentegrens van Leiden voor kasteel Endegeest in Oegstgeest. De eerste stenen werden in de veertiende eeuw gelegd en sindsdien is het keer op keer gemetamorfoseerd. Op het plein voor het huis staat een borstbeeld van Descartes, die er in de zeventiende eeuw enkele jaren verbleef. Hier schreef en zat hij in contemplatie over de aannames die ten grondslag lagen van zijn kennistheorie. Die gaat uit van een solipsisme, waarbij de twijfel over hoe en of de wereld zich aan de mens presenteert, centraal staat. Een twijfel die enkele eeuwen later in hetzelfde kasteel ook heerste bij de geesteszieken toen Endegeest omgevormd werd tot psychiatrische inrichting.
Een psychose kenmerkt zich immers door een twijfel over de verschijningen en de vraag of de werkelijkheid wel bestaat. Net zoals dit kasteel door de eeuwen heen heeft gewandeld en steeds werd ondergedompeld in een ander instituut, maak ik ook een wandeling.
Lopen is goed voor je mentale gezondheid. Dat werkte voor vele melancholiekers die door de Duitse bossen *spazierten*, maar ook voor de student die in Leiden woont. Leiden is namelijk een prettige wandelstad. De afstanden zijn nooit te groot om ze te voet te overbruggen en als je het beu bent, kun je altijd nog de bus naar huis nemen.
Je wordt er ook niet om de haverklap aangereden door een vierwielige burgermobiel, alleen voor de fietsers moet je even oppassen. Na ruim zes jaar ontdek ik nog steeds nieuwe winkeltjes, plakkaatjes, prettige plekjes en steegjes als ik weer een korte odyssee door Leiden maak. Een uitstapje vanuit het centrum naar de perifirieën waar zich nog trekken van de natuur vertonen kan al binnen twintig minuten worden gemaakt. Ik noem het polderpark Cronesteyn, Vlietland en de Leidse Hout.
Als je goed oplet, ontstaat er tijdens het lopen een verhaal over Leiden waar geen enkel detail, verscholen in een groter geheel, zich aan het oog onttrekt en óók de geschiedenis van geesteszieke zich presenteert.

> **'Ik ontdek nog steeds nieuwe winkeltjes, plakkaatjes, prettige plekjes en steegjes'**

Dat merk ik nu ik voor het borstbeeld van Descartes sta. Het is in 2000 neergezet. Enkele jaren ervoor, toen schrijver Maarten Biesheuvel in Endegeest verbleef, was dit kasteelplein nog vlak. Biesheuvel heeft hem destijds dus niet gezien, maar voor dit kasteel is dat niet erg, want in die periode dat hij er zat, zette de auteur zijn eigen stempel op de geschiedwandeling van Endegeest. Uit die periode kwam een rijkdom van verhalen en zo ook over zijn periode in zijn Dolhuis.
Ik schreef al eerder hoe Biesheuvel mij steeds 'achtervolgde' door Leiden. Zo zijn we in hetzelfde complex opgenomen geweest. Curieus genoeg heeft de auteur een belangrijke overeenkomst met de persoon voor wiens borstbeeld ik nu sta. Descartes woonde namelijk voor zijn tijd in Endegeest op het Rapenburg, waar Biesheuvel zijn openbaring kreeg.
Op een dag reed zijn hoogleraar Karel van het Reve met zijn auto het Rapenburg in. Biesheuvel fietste langs en zou later die ochtend college van hem krijgen. Nadat een bouwvakker de prof met een ladder wist te redden (en daarbij 'Kom eruit klootzak!' zou hebben gegromd) doneerde Biesheuvel zijn broek aan Karel zodat hij alsnog college kon geven.
Toen besefte Biesheuvel: ik offer mijzelf, Karel van het Reve is dus God. Deze vlaag van verstandsverbijstering gebeurde op een plek waar Descartes ooit woonde. Later tijdens zijn opname kon hij zijn godsaanbidding van Karel op een andere plek overpeinzen. Een plek waar Descartes eveneens gewoond had. Wandelt u mee?

Olaf Leeuwis is student International Relations

Raad is bezorgd om mogelijke ontslagen

De Leidse universiteit wil een nieuw onderwijsadviseringscentrum oprichten door twee afdelingen samen te voegen. De raad stemde echter niet in. ‘Ik maak me zorgen of er geen ontslagen vallen.’

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**

De twee afdelingen die één nieuw centrum moeten worden, zijn ICLON HO (Hoger Onderwijs) en CFI (Centre for Innovation). Aanleiding voor die wens zijn meerdere onderzoeken die tussen 2016 en 2020 zijn uitgevoerd. Daaruit kwam de ‘dringende aanbeveling’ dat docenten ‘eenduidiger, efficiënter en effectiever’ moeten kunnen worden geadviseerd bij het geven, verbeteren en vernieuwen van onderwijs.
Het college van bestuur wil beide afdelingen samenbrengen omdat zij veel expertise bezitten op het gebied van onderwijskunde, vakdidactiek en digitalisering en als geheel beter vindbaar zijn. Het is de bedoeling dat voor de fusie geen reorganisatie nodig is, maar alleen een ‘organisatieverandering’, zonder ontslagen.
De commissie Personeel, Studentzaken & Internationalisering adviseerde de universiteitsraad echter om er niet mee in te stemmen omdat de financiering onvoldoende is onderbouwd. Verder vreest de commissie dat de samensmelting ten koste gaat van het resterende deel van het ICLON: de afdeling voortgezet onderwijs. Ook is ‘de vraag of er sprake is van een reorganisatie’ volgens de commissie ‘onvoldoende beantwoord’. Daarom moet er eerst onafhankelijk advies worden ingewonnen, en moeten de medewerkers van de betreffende afdelingen beter worden betrokken bij de operatie.
Ook de raadsleden hadden kritiek. Raadslid Ludo Juurlink: ‘Ik mis in het hele plan wat er gaat gebeuren met de afdeling voortgezet onderwijs van het ICLON. Daar wordt een half miljoen van het budget weggehaald, dus maak ik mij zorgen of bij ICLON voortgezet onderwijs dan geen ontslagen vallen.’
Raadslid Floske Spieksma viel hem bij. ‘Het gaat hier om lerarenopleidingen, terwijl het lerarentekort een notoir probleem is. Ik ben er echt ongerust over.’
Bovendien mist Juurlink een sluitende meerjarenbegroting. ‘Het zou zinnig zijn als dat voor het centrum wordt opgesteld, waaruit blijkt dat ook op middellange termijn er niet alsnog ontslagen vallen. Want als dat zo is, is het alsnog een reorganisatie en geen organisatieverandering.’
Daarnaast denkt Juurlink dat de fusie niet zal leiden tot betere vakdidactische ondersteuning voor docenten. ‘De kerntaken die nu voor het nieuwe centrum worden benoemd, kunnen zij niet waarmaken. Van de 37 mensen die er op dit moment op de payroll staan, zijn er exact nul mensen die een vakdidactische opleiding hebben genoten. Dus ik zou willen adviseren om de vakdidactische ondersteuning uit het centrum te schrappen.’
Raadslid Mark Dechesne benadrukte dat ‘heel veel medewerkers onzeker zijn’ over wat er gaat gebeuren. ‘Het traject duurt ook al heel lang. We kunnen er nog heel lang over praten, maar versnelling in de besluitvorming is ook wel gewenst vanuit het perspectief van de medewerkers.’
‘Het is belangrijk dat we vaart maken’, aldus Juurlink, ‘zodat de twee afdelingen die hier samen moeten vloeien, daadwerkelijk verder kunnen’. De raad stemde niet in met het plan.

Bas Knapp is nieuwe voorzitter universiteitsraad

Hij was al even de plaatsvervangend en waarnemend voorzitter, maar sinds maandag is Bas Knapp ook de officiële voorzitter van de universiteitsraad. Hij volgt Charlotte de Roon op, die in de zomer vertrok. Knapp is gekozen uit ongeveer tien sollicitanten, laat raadslid Remco Breuker weten. Daar waren wel twee rondes voor nodig: de eerste selectiecommissie, waar Knapp onderdeel van was, heeft niemand kunnen benoemen. Bij de tweede ronde besloot Knapp zich kandidaat te stellen, en is hij uit de selectiecommissie gestapt. Nadat de selectiecommissie zich over de kandidaten had gebogen, besloot ze Knapp voor te dragen. Maandag heeft de universiteitsraad, in afwezigheid van Knapp, met tien stemmen voor en twee stemmen tegen ingestemd met Knapp als nieuwe voorzitter. Knapp blijft ook raadslid. Daar is geen reglementswijziging voor nodig geweest: het reglement staat deze vorm toe.

Archeologie: instroom studenten stijgt te snel

De faculteit van Archeologie heeft een ‘nieuw probleem’: te veel nieuwe studenten. Het bestuur heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd om de instroom te verbeteren, maar die stijgt nu zo snel dat er zorgen zijn over de kwaliteit van het onderwijs.

DOOR **ANOUSHKA KLOOSTERMAN**

‘Het is een nieuw probleem voor onze faculteit’, zei decaan Jan Kolen tijdens de faculteitsvergadering. ‘Het doel was om in 2025 jaarlijks 110 nieuwe bachelorstudenten en 110 nieuwe masterstudenten te trekken, maar we hebben er nu al 165 in de bachelor, en meer dan 100 bij de master. De populatie groeit en groeit, en dat moeten we kritisch blijven volgen. Dit hebben we niet voorzien, en zou de kwaliteit van het onderwijs in gevaar kunnen brengen als de groepen groot zijn, in plaats van kleine klassen zoals we die het liefst hebben. Financieel is het goed, maar voor onderzoek en onderwijs wellicht niet.’
Vooral de veranderlijkheid van de instroom maakt het moeilijk, zei vice-decaan Alex Geurs. ‘Je weet niet of je over een paar jaar 250 studenten per jaar krijgt. Het zou zomaar kunnen, als de stijging doorzet. En wat doe je dan? Een fixus? En op hoeveel studenten? Dat moeten we zorgvuldig bekijken.’
Het heeft ook impact op stages. ‘Onze opleiding is zo contactintensief, met veel stages en veldwerk’, aldus Geurds. ‘Maar je kan niet zomaar honderden stages tevoorschijn toveren.’
Het bestuur houdt de instroom in de gaten, zei Kolen. De faculteitsraad hoopt dat het intensieve onderwijs niet verdwijnt. ‘Daarmee onderscheiden we ons. Dat moeten we niet verliezen’, zei voorzitter Marie Kolbenstetter.

Donker dankzij het plaksquad

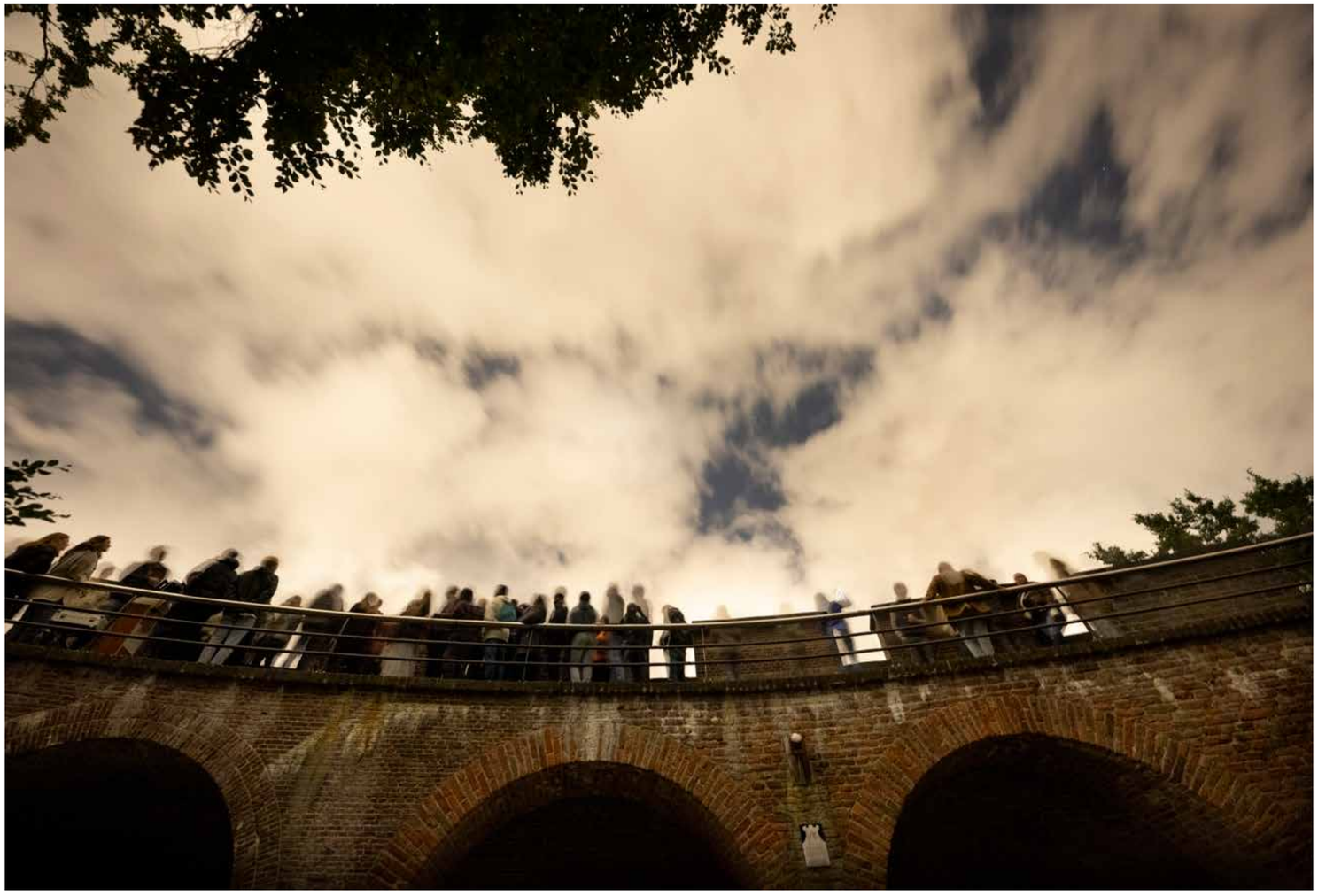

‘We nemen ons werk heel serieus en hebben een ladder geleend van een glazenwasser’

Om de inwoners van de sterren te laten genieten, mocht zondagavond het licht uit in Leiden. *Mare* ging mee met het speciale verduisteringsteam dat lampen en etalages afplakte.

DOOR **EMIEL BEINEMA**
FOTO **TACO VAN DER EB**

Opeens is het donker. ‘Ik schrok ervan’, fluistert Vicky van Galen Last. ‘Stond ik nou zomaar nog te praten?’ Behalve donkerder is het ook een stuk stiller op de Breestraat: voorbijgangers praten allemaal op gedempte toon.
Van Galen Last behoort deze zondagavond tot het zogenoemde *plaksquad*. Die speciale eenheid trekt door de stad om de nieuwste creatie van lichtkunstenaar Daan Roosegaarde te bewaken: tijdens het evenement *Seeing Stars* heeft hij Leiden verduisterd zodat de inwoners eindelijk weer eens naar de hemel kunnen kijken om van de sterren te genieten.
Natuurlijk, erkent Roosegaarde, dit idee past in een lange traditie van steden in duisternis, zoals Earth Hour, Nacht van de Nacht en Nacht van het Wad (‘En die zijn ook allemaal netjes uitgenodigd’), maar *Seeing Stars* is nóg radicaler: ‘Het gaat er niet alleen om dat het donker is, maar echt dat je de sterren kunt zien. En dan moet je echt álles uitzetten.’
De straatverlichting was al lastig genoeg. ‘Sommige lichten kregen we gewoon niet uit. Niemand wist van wie die waren, het waren een soort weeskindjes’, vertelt Roosegaarde. Wat bewoners en winkels zouden doen, was helemaal niet te voorspellen. Vandaar het plaksquad: gewapend met aluminiumfolie en plakband gaan zij de strijd aan met het overgebleven licht. Door vergeten lampen en felverlichte etalages af te plakken maken zij de duisternis compleet.
Dat niet iedereen op de hoogte is van het geplande evenement, blijkt als bezorgde boa’s op een busje aflopen dat achter het stadhuis paraat staat om bij eventuele calamiteiten snel te kunnen uitrukken en de verlichting weer aan te zetten. ‘Wat gaat hier gebeuren, dan?’ vraagt een van de handhavers. Gelukkig heeft het plaksquad ook flyers bij zich. Een van de boa’s is meteen geïnteresseerd: ‘Ik kom na mijn dienst nog even kijken.’
Naast nalatige bewoners en winkeliers is er een nog minder voorspelbare factor: het weer. Al vanaf het begin van de avond kijkt iedereen zenuwachtig naar de lucht, en een regenbui rond half tien doet het ergste vrezen. Arnoud Apituley, klimaatonderzoeker bij het KNMI, kan de bezoekers weinig houvast bieden: ‘We moeten maar gewoon hopen op het beste.’
Tien uur. Vanaf het dak van de Sterrewacht kijken de genodigden uit over de stad wanneer de lichten doven. Niet overal tegelijk, en nog niet allemaal.
Werk aan de winkel dus voor het plaksquad, die eerder al een lamp boven de poort naar de Sterrewacht preventief afplakten. ‘We hadden een ladder geleend van een glazenwasser, heel hoog. Om tien uur ging dat licht uit. Maar je kan daar niet op gokken, hè? We nemen ons werk heel serieus.’
Volgende bron van lichtvervuiling zijn twee etalages, van een kleermaker en een brillenzaak, recht tegenover de trappen van het stadhuis waar de organisatie burgemeester Henri Lenferink wil filmen, terwijl hij naar de hemel staart. Als blijkt dat folie onvoldoende is, ziet een van de teamleden drie afgedankt matrassen liggen. Met vereende krachten zetten de plakkers het grofvuil rechtop tegen de ruit. Ook weer opgelost.
‘Ook hier op het stadhuis is iemand vergeten een knop om te zetten’, veronderschuldigt de burgemeester zich, gebarend naar enkele ramen van het stadhuis waarachter inderdaad nog licht brandt.
Hij geniet van *Seeing Stars*, vertelt Lenferink: ‘De sfeer in de stad is heel anders.’ Ook voor de gemeente was het een mooi project, vindt hij: ‘Wij krijgen nooit een vraag als deze. Het moet juist altijd beter verlicht worden. Maar dit is een heel maatschappelijk relevante vraag. Als je ver van de bewoonde wereld bent, kun je ‘s avonds erg veel sterren zien, ook heel kleintjes. Dan zie je dat de hemel eigenlijk heel vol is en merk je wat je hier in de stad mist. En misschien hebben we er ook wel recht op om dat te kunnen zien.’
Dat het in- en uitschakelen van de straatverlichting een ingewikkelde operatie is, blijkt als het licht weer aan mag. Hoewel de cameraploeg van Roosegaarde zorgvuldig heeft afgeteld, vertoont precies de lantaarn die ze willen filmen geen leven. De cameraman houdt vol en wanneer iedereen minuten later de hoop al bijna verloren is, springt het licht toch aan en staat het mooi op beeld.
‘Andere steden gaan dit omarmen’, voorspelt Roosegaarde. ‘Dit is één avond, maar hoe zit het met die andere 364 dagen? Venetië was hier, Stockholm, Reykjavik belde even in. Juist in een tijd waarin overheden over de hele wereld oproepen om stroom te besparen laten we zien dat we met z’n allen meer kunnen doen met minder. Ik vond het sprookjesachtig! Het was echt een soort *performance* waar we met z’n allen in zaten. En nu zijn we weer terug in het echte leven.’

Pieieieieiep

Omdat steeds meer jongeren last krijgen van gehoorbeschadiging gaat het maximumvolume in clubs en concertzalen omlaag. Ook studentenverenigingen nemen maatregelen. ‘Een drukke borrel zonder muziek is soms ook al 90 decibel.’

DOOR **ANOUSHKA KLOOSTERMAN** EN **SUSAN WICHGERS**
FOTO **TACO VAN DER EB**

Eén avondje zonder doppen iets te dicht bij de boxen was genoeg om zijn oren permanent te beschadigen, ondervond Martijn van der Helm (25, net afgestudeerd in fiscaal recht). ‘Ik had in 2018 een feestje op Quintus en ik had geen gehoorbescherming, wat ik normaal gesproken wel mee had. De dag erna hoorde ik een piep, die is twee weken gebleven. Daarna is het overgegaan in een soort ruis. Die hoor ik nu nog.’

Eline Schoonhoven (22, industrial ecology) loopt er ook al jaren mee rond. ‘Het begon op mijn vijftiende na een feestje met veel te harde muziek. Ik kwam thuis, had een piep in allebei mijn oren, en de volgende ochtend was -ie niet weg. Sindsdien is de piep nooit meer weggegaan.’ Het geluid verandert voortdurend, zegt ze. ‘Ik hoor van alles: het begon met hoog piepje, later is er nog een brom bij gekomen nadat ik op 2 oktober in de binnenstad heb gestaan, hoewel ik oordoppen droeg. En soms komt er een piep op een andere toonhoogte bij. In totaliteit klinkt het nu iets meer als een ruis, maar het is per dag verschillend.’

Van der Helm: ‘Het is niet extreem, ik heb er niet veel last van, maar het is er wel altijd. De kans dat het minder wordt, is heel klein. Als ik moe ben of naar een feestje ben geweest, wordt het erger. Of als het heel erg stil is.’

Tinnitus is een permanente piep, brom of ruis in je oren, die kan optreden bij gehoorschade. Veel mensen zullen het fenomeen wel kennen als een hoge toon in je oor na een avond feesten, al trekt die vaak weg.

Desondanks een veeg teken, want ook als de post-partypiep wél verdwijnt, is er iets beschadigd, zegt klinisch fysicus-audioloog Jan de Laat van het Leids Universitair Medisch Centrum. ‘We weten uit proefdieronderzoek dat het binnenoor dan al schade oploopt, en we gaan ervan uit dat dit bij mensen ook zo is. In dat binnenoor, dat kleine slakkenhuisje, zitten ongeveer 6.000 haarcellen met trilhaartjes. Als er irritante resonantie optreedt, dus tinnitus, zijn er wat haartjes kapot. Als mensen hierdoor gering gehoorverlies oplopen, kan het jaren duren voor ze er iets van merken. Maar tinnitus, dat merk je snel.’

De bovengrens bij feesten ligt momenteel op 103 decibel. Zonder oordoppen loop je dan al binnen vijf minuten schade op, meldt kenniscentrum VeiligheidNL. De Gezondheidsraad overweegt de bovengrens voor harde muziek op feesten omlaag te schroeven: van 103 naar 100 decibel. Drie decibel klinkt als niet veel, maar is ongeveer een halvering van het geluid. Ook dat niveau is alleen veilig met oordopjes in. Het risico op schade bestaat al vanaf 80 decibel – ongeveer het geluid van een haarfön – als je er lang genoeg aan wordt blootgesteld. ‘We hebben de regel dat de werkgever gehoorbescherming beschikbaar moet stellen als mensen acht uur per dag in 80 decibel werken, om gehoorschade te voorkomen’, zegt De Laat.

‘We gaan ervan uit dat je je hooguit een paar uur per week op een feestje bevindt. Vandaar dat die grenzen daarvoor iets hoger liggen. Bij 88 decibel en hoger moet je gehoorbescherming gebruiken, dat is dan redelijk veilig.’

Verenigingen lijken redelijk voorbereid op die nieuwe grens. Zowel SSR als Catena melden dat ze zelf al een bovengrens van 100 decibel hanteren. ‘Er hangt een decibelmeter in de soos, dus het wordt begrensd als mensen te hard willen’, meldt Catena-voorzitter Kyra Maartense. ‘We proberen sowieso onder de 100 decibel te blijven, en het liefst onder de 80 bij gewone baravonden. Bij feesten regelt de assessor de begrenzingen. Op de aanstuur-unit staat ook een streepje om het maximale volume aan te geven, en dat weten de barmensen ook. Daar gaan we niet boven.

‘Mensen klagen soms dat de muziek te zacht staat, maar zo is het nou eenmaal. Dan moet je maar op je kamer gaan zitten luisteren.’

‘In ons pand hebben we beneden twee grotere zalen waar muziek gedraaid wordt’, zegt SSR-voorzitter Jasper Jansen. ‘Daar hangen twee geluidsmeters. Als bestuur hebben we besloten dat de limiet 100 decibel is. Als het geluid daarbovenuit komt, zeggen we dat tegen de dj, en als het meerdere malen gebeurt gaan we in gesprek. Het is wel eens voorgekomen dat iemand die structureel te hard draait, niet meer mag draaien. Nu hebben we ook nieuwe draaiapparatuur waar een limiter op zit, dat scheelt.’

Noëlle van der Hoorn (lid extern van Quintus): ‘Wij hebben een decibelmeter hangen in de Centrale, dat is de discokelder waar feestjes worden gegeven op vrijdagavond. Iedereen die er is kan daarop zien hoe hard het geluid is. De norm is 80 decibel, maar het geluid voor de boxen is harder dan achterin de zaal. We proberen het geluid op een veilig niveau te houden.’

Quintus is bezig met het verkrijgen van een oordopjes-dispenser, zegt ze. ‘Die zie je dan direct als je de binnenloopt, dus je wordt er meteen aan herinnerd. Mensen hoeven niet meer vooraf naar de winkel.’

Bij SSR en Catena zijn de oordopjes gratis. ‘We hebben altijd twee dozen liggen’, meldt Maartense. ‘Veel leden dragen ze niet, maar ze zijn er wel.’ ‘Mensen kunnen er bij de bar om vragen’, zegt Jansen. ‘Dat gebeurt niet heel vaak, want veel mensen die oordopjes gebruiken, nemen ze zelf mee. Zelf draag ik ze alleen bij festivals. Dat is eigenlijk niet goed, als ik er zo over nadenk. Maar ik ben meer van de borrels dan van de feesten, en als er geen muziek is, denk je er toch minder snel aan. Hoewel de geluidsmeters tijdens een drukke borrel soms ook 90 decibel aangeven.’

Sinds de avond dat hij tinnitus opliep, draagt Van der Helm altijd doppen. ‘Muziek op feesten staat vaak zo hard, dat heb je pas in de gaten als je erop let. Je hoeft maar één keer in de herrie te staan om te eindigen met gehoorbeschadiging.’

Schoonhoven doet nu ook oordoppen in op een borrel, vertelt ze. ‘Je kunt je verkijken op hoeveel geluid er is. Dat is heel moeilijk in te schatten. Op borrels waar geen muziek is doe ik bijvoorbeeld ook oordoppen in, maar daar denk je misschien minder snel aan. Als tip van de audioloog kreeg ik om een decibelmeter te downloaden: als je twijfelt, meet dan zelf hoe hard het geluid is.’

Voor gehoorschade geldt: stuk is stuk. Haartjes die kapot zijn, kunnen niet meer herstellen. Maar de hardnekkige piep is wel iets te verzachten, zegt De Laat, omdat er ook een flinke psychologische component aan zit: ‘Vooral de relatie met stress is heel sterk. Dat ligt heel dicht bij elkaar in de buurt. Mensen die veel last hebben van stress, ontwikkelen makkelijker tinnitus. Aan de andere kant komt het ook voor dat mensen juist stress ontwikkelen omdát ze tinnitus hebben, wat weer erger maakt.’

De piep zit ook niet altijd in, maar soms vooral tussen de oren. ‘Dan gaat er iets mis bij de acceptatie of verwerking in de hersenen. Een van de eerste dingen die we doen – naast preventie – is goede informatie geven en zorgen dat tinnituspatiënten er niet over in blijven zitten. Ook kijken we of er andere stresscomponenten zijn. Als je die kunt weghalen, verminderen de klachten ook vaak.’

Schoonhoven heeft dit ook gemerkt: ‘Als je de piep harder hoort, ga je je er automatisch zorgen om maken, maar dat moet je dus juist niet doen. Dan leer je het vanzelf weg te filteren. Het is heel dubbel: de piep zelf is niet erg – het doet geen pijn, je gaat er niet dood van. Maar als je erover na gaat denken, kun je er totaal van overstuur raken. Het idee dat je er voor de rest van je leven aan vastzit, dat is waar je het meest last van hebt.’

‘Een geruststellende gedachte: bijna iedereen heeft iets van geluid in zijn oor’, zegt De Laat. ‘Als ik mijn hand erachter houdt, hoor ik ook zee ruisen, net als met een schelp. Als je ’s avonds in bed goed luistert, kun je ook van alles horen, maar gelukkig stoor je je daar meestal niet aan.’

Van Motörhead tot de Tchaikovsky’s kanonnen

Tot de jaren tachtig hield het Guiness Book of World Records bij wie de ‘luidste band op aarde’ was. In 1972 was het Deep Purple, tijdens een concert van 117 decibel waarbij drie mensen in het publiek hun bewustzijn verloren. Dat record sneuvelde vier jaar later door The Who, met 126 decibel.

Ter vergelijking: een donderslag recht boven je is ongeveer 120 decibel. Die ene klap levert al direct gehoorschade op – laat staan een concert van twee uur.

Daar bleef het niet bij. Metalband Manowar verbrak dat record in 1984, en daarna nog een keer in 1994 met 129,5 decibel. Alleen was Guinness toen al gestopt met de categorie: er waren zorgen over gehoorschade bij fans.

In de tussentijd had het tijdschrift *Spin* de Britse hardrockband Motörhead in 1986 tot luidste gedoopt, met een concert van 130 decibel, wat het theater beschadigde. Een soortgelijk scenario vond plaats in 1996, tijdens een concert van het Britse danceduo Leftfield. Met geluid van 135 decibel vielen stukken plafond naar beneden.

KISS bereikte in 2009 136 decibel tijdens een concert in Ottowa, Canada. Het volume ging omlaag na klachten uit de omgeving.

Al is er wel een kanttekening te zetten bij deze records: het is niet altijd duidelijk op welke afstand is gemeten, en of er factoren zijn die het geluid verder dempen. De 126 decibel van The Who werd op 32 meter afstand van de boxen gemeten – achterin zal het niet (meteen) trommelvliezen hebben gescheurd.

Het is trouwens niet alleen een modern wedstrijdje: in Tsjaikovski’s *1812 Overture* uit 1880 wordt het orkest aangevuld met kanonnen, die (bij de bron) 180 decibel kunnen halen.

Slikkend rijk worden

In vijf dagen een half maandsalaris verdienen: het is voor veel studenten een aanlokkelijk idee. Pim Bakx meldde zich aan als proefpersoon voor medicijnonderzoek. Maar toen las hij de bijsluiter: 'Bijwerkingen kunnen levensbedreigend zijn.'

DOOR **PIM BAKX**
ILLUSTRATIE **ROB WORST**

Maandag, 19:48
'Wij raden u aan om wijde en comfortabele kleding te dragen.'
Haastig scroll ik door het pdf-bestand dat het Centre for Human Drug Research (CHDR) mij heeft toegestuurd na een positieve medische keuring. Over twaalf minuten moet ik mij melden bij de receptie, maar ik heb de leefregels nog helemaal niet doorgenomen.
Beter laat dan nooit.
Maar bij het lezen van de volgende alinea verstijf ik. 'Aangezien JNJ-69095897 slechts aan een klein aantal mensen is gegeven, en in relatief lage doseringen, zijn alle mogelijke bijwerkingen en risico's nog niet bekend. Bijwerkingen die niet worden verwacht, kunnen optreden en deze kunnen levensbedreigend zijn.'
Help, ik word proefpersoon. Als ik het volhoud tot aankomende zaterdagochtend – en dus niet bezwijk aan onverwachte levensbedreigende bijwerkingen – wordt er 1514 euro op mijn bankrekening gestort. Dat is de moeite waard. Toch?

20:13
Toch nog te laat. Voor het CHDR-gebouw waar ik tot zaterdagochtend zal verblijven, staat een enorm ijzeren beeld van twee halve manen tegen elkaar aangedrukt, dat een pil moet voorstellen. Nadat ik mijn fiets heb geparkeerd, begin ik plots oncontroleerbaar te hijgen. Komt het door de spanning of de haast waarmee ik net door de Breestraat ben gesuisd?
In de entreehal hangt een onheilspellende stilte. De kleurrijke bos bloemen op de balie staat in schril contrast met de klinische, wit gemeubileerde ruimte. Het lijkt alsof niemand aanwezig is.
Ik schrik van de receptionist die plotseling verschijnt. Hij stuurt me naar de zesde, eveneens grotendeels witte verdieping waar een vrolijke verpleegkundige mij rondleidt door 'de woonkamer'. Voor de bank staat een grote televisie, met een Playstation 4, Nintendo Wii en bordspellen.
Voor een dikke glazen deur houdt ze halt. 'Dit is je kamer', zegt ze. Op een grijs vlak staat met een witte stift geschreven: 'Subject-40402 Bakx'. Daaronder staat de naam van mijn kamergenoot Ruben, ook wel 'Subject-40406 Peters'. Hij heeft het hoofdeinde van zijn witte ziekenhuisbed omhoog geklapt en kijkt *Studio Voetbal*. Op zijn nachtkastje ligt het boek *Denk groot en word rijk*.
Als hij geen proefkonijn is, werkt de 32-jarige Ruben bij een groot recyclingbedrijf in Zeewolde, waar hij elke ochtend om zes uur begint. 'Dat betekent om vier uur opstaan, want ik woon in Soesterdijk.'
Op zijn telefoon laat hij filmpjes zien waarin hij met een heftruck geperste lagen plastic op een grote transportbanden legt.
Ik vraag of hij – net als ik – al vaker heeft meegedaan aan medisch onderzoek. 'Vorig jaar nog', zegt hij. Het geld stak hij in crypto, maar daarvan is het grootste deel alweer verdampt. 'Crypto blijft onvoorspelbaar.' De opbrengst gaat hij opnieuw investeren.
Vrienden begrijpen niet dat hij zichzelf heeft aangemeld als proefpersoon, zegt Ruben. Ze verklaren hem voor gek, terwijl hij juist niet snapt dat zij niet óók meedoen. Vindt hij het dan niet spannend? 'Het is uitvoerig op dieren getest', sust hij. 'Dus als die ertegen kunnen, kunnen wij dat ook.'

Dinsdag, 7:05
De wekker gaat vroeger dan verwacht. Met half dichtgeknepen ogen strompel ik naar de wc. Daar kom ik Ruben tegen. Hij schudt een potje urine voor mijn gezicht heen en weer. 'Weet jij waar ik dit moet laten?'
Ik was alweer vergeten dat ik in een potje moet piesen.
Pas morgen krijg ik JNJ-69095897 toegediend. Daarom is het vandaag 'Dag -1', legt Iris van Mullem uit. Ze draagt een schelpenkettinkje en is geneeskundestudent. Maar 'omdat ik in mijn wachttijd voor coschappen zit', werkt ze nu hier als meetassistent.
Op mijn bovenlichaam zijn grote kleurenstickers geplakt met een verzameling draden die naar een holterkastje leidt, een soort kleine Gameboy die ik de komende 48 uur bij me moet dragen. Via dat apparaatje maakt Iris elk uur een hartritmeopname, waarvoor ik telkens tien minuten stil op bed moet liggen. >

Iedere meting wordt tot op de seconde nauwkeurig bijgehouden. 'Ik heb nog nooit iets geks meegemaakt', probeert Iris me gerust te stellen.
Tevergeefs: ik voel me nog steeds niet rustig. Waarom doe ik hier eigenlijk aan mee? Ik probeer mezelf ervan te overtuigen dat ik het zo slecht niet heb: ik krijg drie maaltijden per dag en ook nog snacks tussendoor. Tegelijkertijd heb ik zeeën van tijd om te lezen en stukken voor *Mare* te schrijven.
Volgens Iris zijn het met name jonge mensen die deelnemen. 'Dat maakt het werk gezellig. We zien het als samenwerking, want je komt hier vrijwillig. Of ja, je krijgt er natuurlijk voor betaald.'
Makkelijk en snel veel geld verdienen, dat is natuurlijk ook mijn voornaamste reden. Tijdens mijn studententijd heb ik elke mogelijke euro uit het leenstelsel geperst. Motto: maximaal lenen = maximaal leven. Begin deze maand heb ik mijn baan opgezegd om toch nog een extra – onbetaalde – vervolgcursus te volgen. Ik heb en hoef geen crypto. Het lijkt me vooral fijn als ik het komende kwartaal de huur (en de energierekening) kan betalen.
Ik hoef slechts mijn lijf ertegenover te stellen, en verdien in vijf dagen een half modaal maandsalaris.
Ik stuur een foto van mijn volgeplakte torso naar mijn familie-whatsappgroep. Mijn broertje reageert als eerst: 'Hahahaha, kan je wel veel geld mee verdienen.' Mijn moeder volgt: 'Wow, jij hebt monnies nodig. Moet je daar lang blijven?' Ongeveer 7.200 minuten, heb ik eerder berekend, dat is afgerond vijf euro per uur.

15:34
'So who the fuck don't you like today?'
Na de zoveelste meting loop ik met een boekje naar de woonkamer. Ruben zit voor de televisie, en speelt GTA V. Waar het gisteren nog ijzig stil was, dendert nu het geluid van de Playstation over de verdieping.
Net op het moment dat Ruben in zijn rol als huurmoordenaar zijn doelwit heeft gespot in een treinstation en met een volautomatisch machinegeweer niet alleen die persoon maar iedereen daar overhoop knalt, loopt er een medewerker binnen, gevolgd door een nieuwe lichting proefpersonen. 'Welkom bij het CHDR', spreekt ze de groep toe. 'Dit is de woonkamer.'

Woensdag, 11:05
Over drie minuten is het zover: ik krijg het medicijn. Voor de gelegenheid is arts Koshar Safai Pour naar onze kamer gekomen. Onder zijn witte labjas draagt hij een skinny jeans en sneakers van Adidas. Samen met een verpleegkundige checkt hij de gegevens op het potje, waarin een minuscuul tabletje zit. Hij reikt me het pilletje aan in een klein rond kartonnetje, dat lijkt op een sausbakje van een hippe friettent. Ik onderga het hele ritueel gespannen. Dit is het moment: alles of niets. In stilte spreek ik mezelf moed in: '1514 euro, 1514 euro, 1514 euro.'
Pour telt af: 'Nog twintig seconden…' En zegt dan: 'Nu!'
JNJ-69095897 moet ervoor zorgen dat mijn lichaamseigen cannabinoïden, die ook in cannabis zitten, toenemen. Dat zou moeten helpen tegen stemmingsstoornissen, legt Pour uit. Hij promoveert bij het CHDR, volgens hem is dat 'een van de beste plekken voor Fase 1-onderzoek wereldwijd.'
Met het medicijn achter mijn kiezen neemt Pour een enquête bij mij af: de zogeheten Colombia Suicide Severity Rating Scale. Ik kan gelukkig op alle vragen, die allemaal in iets andere bewoording vragen naar mijn eventuele wens om zelfmoord te plegen, ontkennend antwoorden.

Donderdag, 18:34
Tijdens het avondeten kijken Ruben en ik elkaar verbaasd aan. We hebben beiden nog niks gemerkt, terwijl er als het goed is maar één van ons de placebo heeft. Ruben heeft zijn bakje mihoen met garnalen net op. Tegenover hem zit Fons van de Wetering, die met moeite zijn kipsaté naar binnen werkt. 'Hij is een van de vaste bezoekers', zei een verpleegkundige vanochtend over hem, toen hij met het hoofd in zijn handen zat te ontbijten.
Hij hoort bij de nieuwe groep proefpersonen en heeft hoofdpijn. Dat komt door de ruggenprik die hij heeft gehad, zegt hij. 'Met een enorm lange en dikke naald nemen ze daarmee hersenvocht af.'

Fons draagt een trui van Pro Libertate, Het Haagsch Studenten Schutters Korps. 'Dat is een studentenvereniging die veel te doen heeft met Defensie. Vorige week mochten wij nog de *bad guy* spelen in de opleiding voor onderofficiers.' Ook vormen ze met andere studentenweerbaarheden de erehaag op Prinsjesdag.
Naast hem zit Willem (achternaam is bekend bij de redactie) achter een bord chili sin carne. Hij is student Afrikastudies en bijna klaar met zijn master. Hij gebruikt het geld van het onderzoek om zijn recente trips naar Ghana en Nigeria te bekostigen, waar hij veldwerk verrichtte voor zijn scriptie.
Hij doet mee aan een van de weinige CHDR-onderzoeken waarvoor je juist móet roken, minimaal vijf keer per dag. Morgen krijgt hij anderhalf uur lang DMT, de werkzame stof in ayahuasca, toegediend via een infuus. Die psychedelische drug kan ingezet worden om van een rookverslaving af te komen. Geen gekke gedachte, vindt Willem. 'In de Eerste Wereldoorlog gebruikte men ook cocaïne om bange soldaten de loopgraven uit te krijgen.' 'Ja', beaamt Ruben: 'Ze zeggen dat Hitler ook speed gebruikte.'
Nu snap ik waarom we dinsdagavond werden verrast door een jongen en een meisje die in tegenstelling tot de conventionele CHDR-klederdracht (oude slippers, joggingbroek, versleten pyjamashirt en vette ongewassen haren) in fully dressed festivaloutfit (flitsende sneakers, fannypack en bucket hat) onze verdieping betraden.
Zij vertelden dat ze als proefpersonen psychedelische drugs moesten gebruiken. '800 euro in één dag: fucking chill! Van dat geld kunnen we nog meer drugs halen.' De jongen zei al 'redelijk hard te spacen' van 70mg en begreep dat in de groep na hem de dosis zou verdubbelen. 'Ik heb ze dat afgeraden', zei hij.
Ik vraag aan Willem of hij weet hoeveel milligram hij morgen toegediend krijgt. 140, antwoordt hij.

Vrijdag, 16:48
Verpleegkundige Nina komt bloed aftappen via mijn cannule, een soort bloedkraantje dat in mijn arm is geprikt. Ze begon in het ziekenhuis, maar werkt hier nu ruim twee jaar. 'Mensen zijn hier minder langdurig, maar je ziet bijvoorbeeld bij Parkinson-onderzoek hoe lotgenoten elkaar tegenkomen', zegt ze. 'Jullie doen het voor de inkomsten, maar er zijn ook mensen met ALS die weten dat ze zullen sterven, maar toch nog meedoen om toekomstige patiënten te helpen. Dat vind ik heel mooi.'
Hoewel het niet bedoeld is als verwijt, voel ik me schuldig omdat ik zo gefixeerd ben op geld.

18:21
Ik ben de hele dag al benieuwd hoe het met Willem gaat. Hij verblijft in zijn eentje op de vijfde verdieping, 'zodat er zo min mogelijk indrukken van buitenaf zijn'. Hij gebruikte eerder wel experimentele drugs, zoals truffels, LSD of 2cb, 'maar nog nooit DMT'.
Als hij tijdens het eten weer aanschuift, zit hij er relaxter bij dan gisteren. 'Vooraf is het altijd spannend', zegt hij. 'Maar ik vond het eigenlijk een heel prettige ervaring.'
Willems kamer was helemaal drugsproof gemaakt. 'Het was donker met allemaal kaarsen, er was muziek en ze hadden er planten neergezet. Terwijl ik aan het infuus zat, droeg ik een petje om mijn hersenactiviteit te meten, en moest ik vragen beantwoorden zoals: 'Voel je je innerlijk verbonden met God?'

Zaterdag, 10:36
Ik ben sinds maandagavond niet meer buiten geweest en kan de vrijheid proeven. Ik pak nog één keer de lift naar de vijfde verdieping om ook Willem gedag te zeggen. Hoewel ik hem pas heb ontmoet, voel ik een band met mijn mede-proefkonijn. Aarzelend wisselen we nummers uit. Als ik Ruben uitgebreid vaarwel heb gezegd en het personeel heb bedankt voor de afgelopen dagen, mag ik naar buiten.
Voordat ik door de draaideur het pand verlaat, zie ik de receptionist van afgelopen maandag. 'Tot ziens', zegt hij vriendelijk. Ik glimlach terug: 'Tot de volgende keer.'

Bulgaarse arbeidsmigranten steken asperges in Brabant.

Oost-Europeanen vragen (en krijgen) minder

Migranten uit Midden- en Oost-Europese landen in Nederland krijgen minder uitkeringen en toeslagen dan autochtone Nederlanders en ontvangen bovendien lagere bedragen. Dat blijkt uit onderzoek van twee Leidse economen.

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO **ROBIN UTRECHT/ANP**

Wat kosten migranten eigenlijk? Die vraag bepaalt het debat maar al te vaak, weet hoogleraar economie Olaf van Vliet. Er is echter één probleem: daar is nog heel weinig empirisch onderzoek naar gedaan. 'Er wordt, afhankelijk van je politieke voorkeur, heel verschillend over gedebatteerd, maar pas als je de cijfers hebt, is er in het debat een gelijk speelveld.'
Van Vliet onderzocht samen met Eduard Suari-Andreu of migranten uit Midden- en Oost-Europese landen als Polen, Bulgarije, Roemenië en de Baltische Staten meer of minder gebruikmaken van de sociale zekerheid dan autochtone Nederlanders. 'Een groot deel van die groep is arbeidsmigrant en komt hier om te werken. Dan is het goed om te weten of zij per saldo bijdragen aan de overheidsfinanciën van de collectieve sector, of dat ze daar profijt van hebben. Wat er vervolgens met die cijfers wordt gedaan, is een politieke afweging.'
De onderzoekers maakten gebruik van gedetailleerde en geanonimiseerde gegevens van de Belastingdienst over de periode 2004-2014. 'Daaruit hebben we een willekeurige steekproef van bijna 100 duizend huishoudens genomen die representatief is voor de hele samenleving.' Met die gegevens konden de economen zien wat de mensen verdienden en aan uitkeringen kregen.

Wat is het opvallendste resultaat?
'Migranten uit Midden- en Oost-Europese landen, zogenoemde MOE-migranten, maken minder gebruik van de sociale zekerheid en krijgen ook lagere bedragen in vergelijking met autochtone Nederlanders. Daarvoor hebben we alle regelingen van de sociale zekerheid uitgesplitst naar sociale verzekeringen en sociale voorzieningen. Voor verzekeringen, zoals de AOW, een arbeidsongeschiktheidsuitkering en de WW, betalen mensen premies. Voorzieningen, zoals de bijstand, zorgtoeslag en huurtoeslag, worden betaald met belastinggeld.
'We zien dat autochtone Nederlanders veel vaker gebruikmaken van de AOW dan MOE-migranten: 16 procent tegenover 4 procent. Ook is het uitgekeerde bedrag per persoon hoger. Bij de bijstand is het andersom: 3 procent van de autochtone Nederlanders krijgt bijstand, tegenover 6 procent van de MOE-migranten. Maar die laatste groep krijgt per persoon wel minder. Een vergelijkbare situatie zie je bij de WW.
'Een verklaring zou kunnen zijn dat zij een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Stel dat je als arbeidsmigrant hier in de tuinbouw komt werken en dat je na een half jaar je baan kwijtraakt. Voor hen kan het moeilijk zijn om daarna een nieuwe te vinden, omdat ze bijvoorbeeld de taal niet goed beheersen.
'Maar als we kijken naar de totale uitgaven aan sociale zekerheid, dan zien we dat autochtone Nederlanders vaker en voor een hoger bedrag per persoon gebruikmaken van de sociale zekerheid dan de MOE-migranten. Een verklaring hiervoor is dat autochtone Nederlanders langer in Nederland wonen, een langer arbeidsverleden hebben en daardoor meer sociale rechten hebben opgebouwd. Een andere verklaring kan zijn dat autochtone Nederlanders beter de weg naar financiële ondersteuning weten te vinden.'

Verandert er ook nog iets zodra deze migranten langer in Nederland verblijven?
'Ja, dan gaan ze steeds meer lijken op autochtone Nederlanders. Zo is er na ongeveer zeven jaar bijna geen verschil meer in hoe veel ze gebruikmaken van de sociale zekerheid. Ze maken na verloop van tijd bijvoorbeeld minder aanspraak op de bijstand of WW. Dat is een indicatie voor assimilatie: ze doen meer werkervaring op, leren de taal spreken en weten hoe ze moeten solliciteren. Maar zodra ze hier een paar jaar wonen, krijgen ze bijvoorbeeld kinderen en kunnen ze wel gebruik gaan maken van regelingen zoals het kindgebonden budget.'

Dus het idee dat arbeidsmigranten hier vooral zouden komen om te profiteren van onze riante collectieve voorzieningen, klopt niet?
'Inderdaad, althans voor deze groep Midden- en Oost-Europese migranten. Ze komen gemiddeld wel vaker in de WW en de bijstand, maar maken dus minder aanspraak op het gehele stelsel van sociale zekerheid.'

Dit onderzoek gaat over migranten die migreren binnen de Europese Unie.

Waarom hebben jullie niet ook naar vluchtelingen van buiten de EU gekeken?
'De asielcrisis is nu enorm actueel, maar in 2012 was er een politieke partij (PVV, *red.*) die een Polenmeldpunt instelde. Er was toen in Nederland veel debat over migranten uit Oost-Europa, bijvoorbeeld dat stadswijken heel erg zouden veranderen door hun komst.
'Goed onderzoek doen kost jaren en daarnaast moet je het onderwerp afbakenen om het behapbaar te houden. We hebben bijvoorbeeld ook nog niet gekeken naar wat mensen betalen aan belastingen en premies, alleen maar naar wat mensen ontvangen. Dat gaan we nog wel doen, maar op basis van dit onderzoek kunnen we dus niet zeggen wat MOE-migranten netto opleveren of kosten.'

Is het niet cynisch om in geld uit te drukken hoe veel een migrant kost of oplevert?
'Die reactie snap ik heel goed. Maar dit is de economische bril waarmee je naar vraagstukken kijkt. Bovendien maken we continu analyses van de gevolgen voor de schatkist. Dat doen we ook met milieumaatregelen of de herinvoering van de basisbeurs. Politici doen dat ook: de hoeveelheid geld die je besteedt aan het veiliger maken van een kruispunt, hangt impliciet samen met hoeveel je een mensenleven waard vindt, net als de discussie welke medicijnen wel en niet worden gedekt door de zorgverzekering.
'Wij denken dat het verhelderend kan zijn om dit deel van het migratievraagstuk in beeld te brengen. In oudere studies werd vaak alleen gekeken naar hoe veel migranten gebruikmaken van de sociale zekerheid zonder dat te vergelijken met de autochtone bevolking. Wij hebben dat nu in perspectief geplaatst.'

Olaf van Vliet is vanaf vandaag te horen in de universitaire podcastreeks 'Open Geesten', waarin verschillende migratievraagstukken aan bod komen.

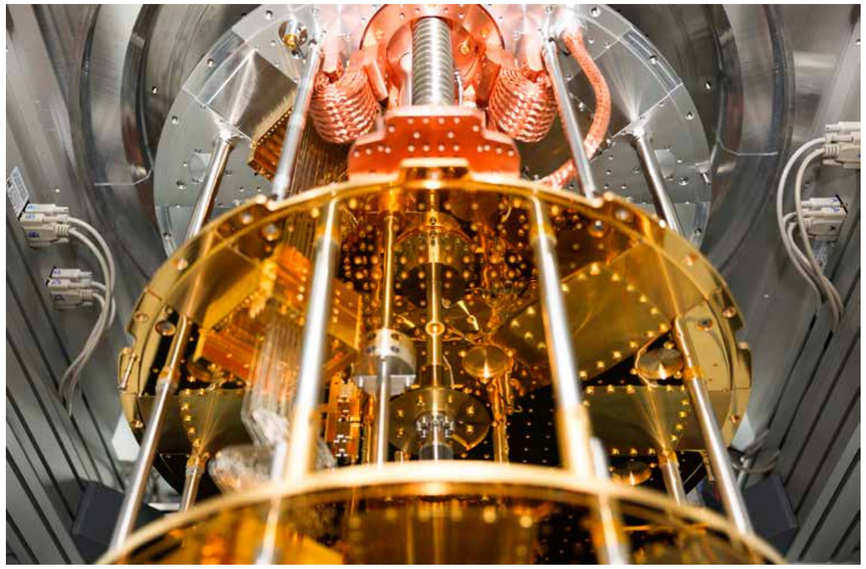

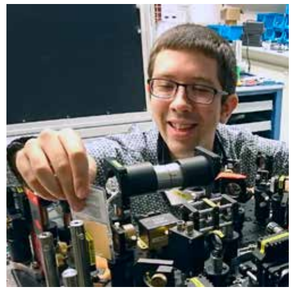

‘Ik probeer problemen te bedenken die alleen met een quantumcomputer op te lossen zijn’

Hoe test je een supercomputer?

Door quantumcomputers zal er een revolutie in rekenkracht ontstaan die grote gevolgen heeft voor digitale versleuteling. Theoretisch natuurkundige Jordi Tura denkt alvast verder vooruit over een mogelijk controlemechanisme.

DOOR **MARK REID**

‘Ik was blij verrast’, vertelt natuurkundige Jordi Tura. Hij is een van de drie Leidse wetenschappers die de KNAW Heineken Young Scientist Award heeft gewonnen. ‘Het is mooi dat de theoretische kanten van quantumonderzoek ook erkenning krijgen. Ik heb geen chic lab waar ik aan quantumcomputers sleutel, maar kijk vooral naar wiskundige vergelijkingen. Ik ben blij dat de jury ook zulke dingen ziet.’
Tura won de prijs onder meer voor zijn werk aan de stelling van Bell, die zegt dat de contra-intuïtieve, op kans gebaseerde effecten van quantummechanica niet zijn te verklaren door klassieke natuurkunde. Hij wist deze stelling te veralgemeniseren, zodat het ook van toepassing is op grote groepen deeltjes. Deze verbetering van de stelling is een belangrijke stap in het maken van quantumcomputers, een nieuw apparaat met een rekenkracht die alle bestaande computers te boven gaat.
Waar klassieke computers gebruikmaken van bits, die een één of een nul kunnen zijn, hebben quantumcomputers *qubits*, die op hetzelfde ogenblik een combinatie van enen en nullen kunnen zijn en zo tegelijkertijd meerdere berekeningen kunnen uitvoeren. Een klein aantal qubits bezit daardoor al een enorme rekenkracht in vergelijking met klassieke computers die alle berekeningen achter elkaar verrichten. En die enorme rekenkracht is ook echt enorm. Een computer met 10 *qubits* heeft evenveel geheugen als een gewone computer met 16.000 bit. Verhoog je het aantal *qubits* naar 500, dan zou je al meer gewone bits nodig hebben dan er atomen in het hele universum zijn.
Het probleem waarvoor wetenschappers nu een oplossing proberen te bedenken is dat als je een qubit probeert uit te lezen, het zijn quantum-eigenschappen verliest en terugvalt tot een enkele een of nul: een gewone bit. Weg is de qubit, en daarmee ook de enorme rekenkracht. Terwijl wetenschappers over de hele wereld bezig zijn om een werkende quantumcomputer met stabiele qubits te bouwen, kijkt theoreticus Tura al verder vooruit. Want de revolutie in rekenkracht heeft ook grote gevolgen voor digitale versleuteling. Een wachtwoord dat een klassieke computer pas na jaren heeft gekraakt, kan een quantumcomputer wellicht in een oogwenk achterhalen.
Daarom wordt er al druk nagedacht over *quantum-proof* versleuteling. Tura: ‘Als Google beweert dat ze met hun quantumcomputer een goede versleuteling voor je hebben gemaakt, moet je dan maar geloven dat het echt zo is? Ik wil kunnen testen of het een echte quantumcomputer is en niet stiekem een normale computer. Omdat het onmogelijk is om een quantumcomputer te simuleren op een gewone computer, probeer ik problemen te bedenken die alleen een echte quantumcomputer op kan lossen.’
Quantumcomputers blinken uit in het modelleren van natuurkundige processen, bijvoorbeeld hoe deeltjes bewegen in een gaswolk. Een normale computer zou daar al snel op vastlopen door de enorme hoeveelheid berekeningen die vereist zijn om elk individueel deeltje in het gas te simuleren.
Voor quantumcomputers is het echter een peulenschil — en voor Tura een geschikte proef: ‘Als de computer de simulatie heeft voltooid kan ik vragen naar de positie van een bepaald deeltje. Ik heb de test bedacht, dus ik weet wat de uitkomst zou moeten zijn. Zo kan ik checken of de simulatie correct is uitgerekend en dat het echt om een quantumcomputer gaat. En omdat er zo veel variabelen zijn, kan je het niet *faken*, want je kan niet van tevoren weten naar welk deeltje ik ga vragen.
‘Omdat quantumcomputers op dit moment nog niet heel goed werken is het een uitdaging om een test te verzinnen die te moeilijk is voor een klassieke supercomputer, maar nog net haalbaar is voor de eerste generatie quantumcomputers die bedrijven als IBM en Google nu maken.’

Drie van de vier winnaars uit Leiden

De KNAW Heineken Young Scientist Award wordt sinds 2010 jaarlijks uitgereikt aan vier jonge, veelbelovende onderzoekers in verschillende disciplines. Aan de prijs is een kunstwerk en bedrag van 10.000 euro verbonden

- In de categorie sociale wetenschappen won de Leidse psycholoog Liesbeth van Vliet. Zij doet onderzoek naar communicatie tussen artsen naar patiënten, met name in de palliatieve zorg en oncologie, en bekijkt hoe de manier waarop artsen communiceren met patiënten bijdraagt aan een nocebo-effect, waarbij een negatieve verwachting ook leidt tot een negatief resultaat van een behandeling.
- De Leidse chronobioloog Laura Kervezee won de prijs in de categorie medische en biomedische wetenschappen. Kervezee doet onderzoek naar de biologische klok, die veel andere processen in het lichaam aanstuurt, onder andere de slaapcylcus en lichaamstemperatuur. Nu er met computers en smartphones steeds meer lichtbronnen zijn waaraan mensen tot diep in de nacht worden blootgesteld, wil Kervezee weten hoe dat de gezondheid beïnvloedt.
- Filosoof Fleur Jongepier van de Radboud Universiteit won de prijs in de categorie geesteswetenschappen voor haar onderzoek naar de invloed van algoritmes op de autonomie.
- Wat Jordi Tura met het prijzengeld gaat doen weet hij nog niet zeker: ‘Ik ga er in ieder geval een paar nieuwe boeken van kopen die me helpen bij mijn onderzoek. En een nieuwe strijkstok voor mijn viool.’

Waarom je niet naar het WK in Qatar moet kijken

‘De FIFA en Qatar gokten dat ze zouden wegkomen met corruptie, slavernij en onderdrukking. Wie kijkt, geeft ze gelijk’

Onze sport wordt gegijzeld door corrupte bestuurders en onzuivere regimes, treuren **Enzio Bakker** en **Ruben van Vliet.** Bonden, sponsoren, coaches, spelers en media doen niets of te weinig. Als iedereen verantwoordelijkheid afschuift, zit er maar één ding op: niet kijken.

Er is geen mooiere sport dan voetbal en binnen het voetbal is er geen mooier toernooi dan het Wereldkampioenschap. Maar waar wij normaal gesproken reikhalzend uitzien naar het WK, hebben we nu al lang geleden besloten: wij kijken niet.
Misschien denk je: mogen we nou ook al niet meer naar het WK kijken? Wordt dan echt alles van ons afgepakt? Natuurlijk niet. Als jij in november ‘gewoon’ je tv aanzet om Oranje in actie te zien in Qatar, zullen wij niet oordelen. Sterker nog, de verantwoordelijkheid afschuiven op individuele burgers is eigenlijk het laatste wat er moet gebeuren. Als wij elkaar veroordelen omdat we ons afval niet scheiden of drie keer per jaar op vakantie gaan met het vliegtuig, blijven de profiterende bedrijven en overheden buiten schot.
Zo is het ook met dit WK. Als voetballiefhebbers naar elkaar wijzen, wijst er niemand naar FIFA-baas Gianni Infantino en de Al Thani-familie, die de scepter zwaait in Qatar.
Wij, voetbalfanaten, staan dus helemaal onderaan de piramide van verantwoordelijkheid. Infantino en de Al Thani’s staan aan de top, en organiseren willens en wetens een door aantijgingen van omkoping geplaagd voetbaltoernooi in een land dat niets met voetbal heeft, lhbti+’ers de doodstraf geeft en arbeidsmigranten gedwongen laat werken, vaak zonder salaris, zonder de mogelijkheid te stoppen en met de dood tot gevolg. Twaalf jaar lang hielden ze de mensonterende omstandigheden in stand waarin stadions, hotels en infrastructuur zijn gebouwd, om zoveel mogelijk winst te maken (FIFA) en een voorheen irrelevant land internationaal op de kaart te zetten (Qatar). Ze namen hun verantwoordelijkheid niet.
Net onder Qatar en de FIFA staan nationale voetbalbonden en sponsoren. Zij maken halfzachte statements in de vorm van regenboogaanvoerdersbanden en een oproep om arbeiders financieel te compenseren, maar weigeren het enige te doen waar Infantino en de Al Thani’s voor vrezen: boycotten die hap. Een niveau lager op de piramide staan voetballers en coaches, die hoogstens claimen ‘bezorgd’ te zijn maar verder – niet onterecht – vinden dat voetbalbestuurders de kastanjes uit het vuur moeten halen. En daaronder vinden we media en journalisten, die óf kritiekloos verslag doen, óf een hopeloze strijd voeren tegen de door ettelijke miljoenen aan oliedollars gefinancierde PR-machine van Qatar en de FIFA, maar zelf toch indirect geld verdienen aan dit WK.
De verantwoordelijkheid glijdt langs de piramide omlaag en komt dan bij ons terecht. De fans.
Maar als wij óók omhoog wijzen, naar de anderen, doet niemand iets. Wij zijn de keeper die de bal door panikerende verdedigers aangespeeld krijgt en ook niet weet wat hij ermee moet. Als de opeenvolging van fouten, gemaakt door onze teamgenoten, leidt tot een tegendoelpunt, kunnen wij terecht zeggen: het was niet onze schuld. Maar we kunnen ook de verantwoordelijkheid, die nu blijkbaar bij ons ligt, nemen. We kunnen nog maar één ding doen: zelf het WK boycotten.
Want we kunnen de piramide ook omdraaien. De journalist kan zeggen dat hij alleen maar verslag doet van wat mensen willen weten. Voetballers en coaches voeren alleen maar de show op die honderden miljoenen mensen aan de buis kluistert. Nationale bonden voldoen simpelweg aan de wensen van hun thuispubliek, sponsoren zoeken slechts een effectieve manier om zoveel mogelijk consumenten te bereiken. En de FIFA en Qatar doen niets anders dan een sportevenement organiseren voor dat miljoenenpubliek, dat blijkbaar geen problemen heeft met de grootschalige mensenrechtenschendingen die erbij kwamen kijken, met 6500 doden tot gevolg.
Op die manier ligt de eindverantwoordelijkheid misschien toch bij ons. Doordat wij, ondanks alles, trouw blijven kijken, legitimeren we de keuzes van Qatar en de FIFA. Die geven de fans wat ze willen. Waar de FIFA alleen bezig is met geld en Qatar met zijn imago, zijn de fans alleen bezig met het spektakel. De FIFA en Qatar gokten dat ze wel zouden wegkomen met corruptie, slavernij en onderdrukking en wij geven ze gelijk. Want we kijken. Oké, wij hebben er niet voor gekozen dat onze geliefde sport wordt gegijzeld door corrupte bestuurders en onzuivere regimes. Wij mochten niet stemmen toen Qatar het WK toegewezen kreeg, of toen Infantino werd verkozen tot FIFA-voorzitter. Het is niet onze schuld dat bonden, sponsoren, coaches, spelers en media niets (kunnen) doen. Maar het is wel onze schuld dat *wij* niets doen.
Ons, de fans die hun sport niet los kunnen zien van mensenrechtenschendingen, is het WK wel degelijk afgepakt: wat ooit ons zorgeloos vermaak was, is nu een moreel mijnenveld dat dusdanig aan ons geweten knaagt dat we er niet meer van kunnen genieten. Gaat het Qatar pijn doen als Jan met de pet in Europa niet kijkt? Natuurlijk niet. Maar moet het per se nut hebben, of kunnen we ook nog steeds iets doen puur en alleen omdat we weten dat het goed is?
Wij hebben ons antwoord: we kijken niet. En het is jouw verantwoordelijkheid om serieus te overwegen of jij wél deel uit wil maken van dit met bloed, zweet en tranen besmeurde WK. Die overweging maken, dat is het minste wat je kunt doen. Als je daar niet eens toe bereid bent, dan mag *daar* best over geoordeeld worden.

Enzio Bakker en **Ruben van Vliet** zijn alumni van de Leidse opleiding Nederlandse taal & cultuur en richtten samen het online initiatief ‘Don’t Watch Qatar 2022’ op.

Debat over mensenrechten

De Universiteit Leiden organiseert vrijdag een debat over mensenrechten en het WK 2022 in Qatar. KNVB-secretaris-generaal Gijs de Jong gaat in discussie met verschillende experts op het gebied van (mensen)rechten, politiek en internationale betrekkingen. Onder meer Gert-Jan Segers (fractievoorzitter ChristenUnie), Max Tunon (International Labour Organisation en directeur Qatar Office), Petra Bolster (FNV) en Rick Lawson (hoogleraar Europees Recht) zijn te gast.

Human Rights and the World Cup Qatar, Wijnhavengebouw (zaal 3.46), Den Haag, 30 september van 17 tot 18.30 uur

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,– per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord, basisonderwijs,** 3 leerlingen groep, 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs:** *Engels, mens en maatschappij, vmbo basis/kader klas 3. *Wiskunde, Engels, brugklas havo, vwo. *Rekenen, mbo, 3F. *Nederlands, natuurkunde, 2 vmbo. *Nederlands, wiskunde, brugklas havo. *Biologie, Nederlands, 3 vmbo-TL. **Leiden-Zuid,** *3 leerlingen basisonderwijs, van wie één met dyslexie, hulp gevraagd bij huiswerk. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor en Maretje-extra is €23,– incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071–527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofdredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid
m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Emiel Beinema (stagiair)
e.s.beinema@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Olaf Leeuwis | Oscar van Putten | Maia de Quay

Art direction en vormgeving: Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie: Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties: Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet B.V.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 – 571 47 45 |
E-mail sales@bureauvanvliet.com
https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vicevoorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldín Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

LAMME LEIDSE MEMES

Vluchtelingen zijn ook expats

Om ze aan werk te helpen, koppelt regisseur Bright O. Richards vluchtelingen via een toneelvoorstelling aan het bedrijfsleven. 'Wat er nu gebeurt is een *waste of talent*. Dat is zonde voor iedereen.'

DOOR **SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK**
FOTO **@INSTARIBAL**

Het is 1993 als Bright O. Richards (52) vlucht uit het West-Afrikaanse land Liberia, waar dan een bloedige burgeroorlog woedt. Zijn ouders blijven in Liberia, maar willen dat hun zoon het land verlaat. 'Voor mijn ouders kostte het vliegticket heel veel geld, maar het was ze mijn leven waard', vertelt Richards.
Op 24-jarige leeftijd pakt hij in zijn eentje het vliegtuig van de Liberiaanse hoofdstad Monrovia naar Schiphol. 'Ik wilde eigenlijk naar Canada, maar mijn reis eindigde hier. Sindsdien woon ik in Nederland.'

In die tijd zag Richards het land veranderen. 'Toen ik hier kwam, had ik het gevoel dat Nederland aan het bouwen was aan een multiculturele samenleving. We waren ons als burgers meer bewust van het feit dat de toekomst van het land van onszelf afhangt, niet van de politiek. De multiculturele samenleving was nog niet failliet verklaard.'
Richards volgde de toneelschool in Arnhem, waarna hij in diverse toneelstukken en gezelschappen speelde. Daarnaast richtte hij New Dutch Connections op: een stichting die (ex-)vluchtelingen motiveert om opnieuw in zichzelf te geloven, bijvoorbeeld door hen te koppelen aan bedrijven. 'We moeten gaan zien wat ze ons te bieden hebben. Er is krapte op de arbeidsmarkt. We kunnen niemand vinden, terwijl we gewoon supergekwalificeerde mensen hebben. Wat er nu gebeurt is een *waste of talent*. Dat is zonde voor ons en voor hen. Dan denk ik: *come on, let's change it*.'
Met die stichting maakte hij als regisseur de theatervoorstelling *Future Citizens*, die dinsdag 4 oktober is te zien in theater Korzo in Den Haag. 'Wij willen het netwerk van vluchtelingen vergroten en ze naar werk leiden. Dat doen we door in elke stad waar de voorstelling speelt steeds minimaal vijf vluchtelingen te laten vertellen over waar ze van dromen en waar ze zouden willen werken', vertelt Richards.
Bij die voorstellingen zijn vaak ook bedrijven aanwezig, zoals ProRail, BAM en Deloitte. 'De bedoeling is dat ze met de vluchtelingen in gesprek gaan. Nederland is een netwerkland. Je kan wel goed zijn in je vak, maar met een netwerk kom je veel verder. Mensen moeten je vertrouwen.'

Dat dit initiatief hard nodig is, blijkt volgens Richards wel uit de actualiteit. 'We zien in het nieuws dat de helft van de vluchtelingen uit Oekraïne binnen vier maanden een baan heeft, terwijl 75 procent van de andere vluchtelingen na jaren nog steeds werkeloos is. Als ik kijk naar de beelden in Ter Apel, lijkt het alsof ze hopeloos zijn. In de manier waarop we hen bejegenen lijkt het alsof ze hier alleen maar zijn om te profiteren van onze welvaart. Maar deze mensen zijn gekwalificeerd en willen iets bijdragen aan de samenleving. Het enige verschil tussen een expat en een vluchteling is dat een vluchteling is gevlucht.'
Inmiddels heeft Richards met Future Citizens al veel vluchtelingen aan werk geholpen. 'Van degenen die op het podium hun dromen delen, vindt ongeveer 50 procent binnen zes maanden een baan, stage of werkervaringsplaats. Bijvoorbeeld een advocaat uit Rwanda, een financieel analist uit Turkije, een bouwkundige uit Irak, een data-analist uit Afghanistan en een bankier uit Jemen. Maar ook timmermannen, loodgieters, ict'ers en artsen. Zij waren onderdeel van die 75 procent die moeilijk aan werk kan komen, maar hebben hun plek gevonden in het bedrijfsleven. Het gaat erom dat de juiste mensen in de zaal zitten.'
In de voorstelling in Den Haag komt onder meer een gevluchte Iraanse jongen zijn verhaal vertellen. 'Hij heeft bedrijfsrecht gestudeerd en wil heel graag bij Deloitte werken. Ik heb hem al bij hen geïntroduceerd en het is de bedoeling dat het bedrijf ook naar de voorstelling komt.' Ook vertolkt een actrice het verhaal van een vrouw uit Afghanistan. Zij werkte daar voor de Verenigde Naties, maar vluchtte naar Nederland. 'Ze vertelde dat ze studeerde in een tijd dat er geen elektriciteit was en dat ze zich als jongen moest kleden omdat ze anders de universiteit niet mocht betreden. Inmiddels heeft ze een baan bij TenneT als data protection officer.'
Studenten die naar de voorstelling komen, zullen zich dan ook realiseren hoe bevoorrecht ze zijn dat ze in Nederland studeren, denkt de regisseur. 'En dat je kan kiezen met wie je wil daten en met wie je wil trouwen. Specifiek de studenten die zijn gevlucht zullen erkenning voelen: ze zien een voorstelling die over hen gaat. Het zal ze inspireren om te kijken wat zij kunnen doen voor de samenleving.'

Future Citizens. Theater Korzo, Den Haag, dinsdag 4 oktober 17 uur. Gratis entree, aanmelden kan via www.universiteitleiden.nl/agenda/2022/10/future-citizens

'Vijftig procent vindt binnen zes maanden een baan, stage of werkervaringsplaats'

Vijf jaar hulp voor (vluchteling-) studenten

Theatervoorstelling Future Citizens is door Studium Generale en Meeting Point van de Universiteit Leiden uitgenodigd om naar Den Haag te komen. Aanleiding is het vijfjarig bestaan van het Meeting Point: een ontmoetingsplek voor studenten die recent naar Nederland zijn gekomen en hulp nodig hebben bij het vinden van hun weg binnen de universiteit. Het kan dan gaan om studenten die hun taalvaardigheid willen verbeteren, hulp nodig hebben bij toelating of met het opstellen van een cv, of die contact zoeken met buddy's en medestudenten. Het Meeting Point werkt daarbij samen met Stichting voor vluchtelingstudenten UAF.

KAMERVRAGEN | VICTORINE HOEDEMAKER (24, MANAGEMENT VAN DE PUBLIEKE SECTOR)

‘Ik zag mijn plafond zo omlaag donderen’

DOOR **PIM BAKX**
FOTO **TACO VAN DER EB**

Huis: Huize Dijklust
Grootte: 25m²
Kost: €490
Bewoners: 13

Wat is het hier netjes.
‘Ik vind het tof om bezig te zijn met de inrichting. Ik heb recentelijk mijn plantencollectie flink uitgebreid, mijn bed heb ik helemaal goud gespoten en de tafel is een van mijn laatste projecten. Hij was helemaal wit. Tijdens corona hadden we niet zoveel te doen en gingen we veel drinken. Toen had ik heel veel bierdopjes en dacht: daar moet ik iets mee. Ik heb ze een voor een vastgelijmd op de tafel. Het werd echt een ding binnen het huis welk merk er elke keer moest worden gehaald: “Vic mist nog Heineken!”’

Doen jullie veel samen?
‘We hebben niet echt vaste rituelen, maar als er mensen zijn die hebben gedronken dan gebeurt er wel vaak iets in de tuin. We vinden het leuk om dingen in de fik te steken. We hebben heel vaak en kampvuurtje en dan bedenkt iemand: dat is ook leuk om erop te gooien. Dan hebben we opeens nog een bank over die in het vuur gaat.’

Wat is gekste dat in vlammen is opgegaan?
‘We hebben een keer een oud oventje gevuld met deobussen erop gegooid. Die ontplofte natuurlijk. Dat was eigenlijk heel erg gevaarlijk, maar op dat moment ben je dronken en wilsonbekwaam. Het is gelukkig nooit misgegaan, maar de politie is wel regelmatig komen kijken of alles goed ging.’

Waarom staat er een babybadje voor je raam?
‘Anderhalf jaar geleden heb ik aan mijn huisbaas gevraagd of het plafond gemaakt kon worden. Je zag overal al scheuren, maar op één plek heel erg heftig. Als het hard regent, zie je de druppels naar beneden lopen.
‘Maandag goot het weer en begon het opnieuw te druppen, dus ik heb er gelijk een zwembadje onder gezet. ’s Nachts werd ik wakker en hoorde ik een geluid dat geen water was. Vijf minuten later zag ik dat hele deel van mijn plafond omlaag zakken, met een enorme stofwolk. Er zit een laag beton in die naar beneden kwam donderen. Stel dat mijn bed daar had gestaan.’

En nu?
‘Vandaag is een loodgieter langsgekomen die zei dat het hele balkon boven eruit moet. Maar voordat dat gebeurt, zijn we een hele tijd verder. Je ziet het maar weer: je geeft iets vroeg aan, maar er wordt niets aan gedaan. Dit zal niet het enige huis zijn waar zoiets gebeurt. ‘Ik heb de huisbaas aangesproken en gezegd dat het nalatig was van hem. Maar hij reageerde met: “Nou, laat ik het maar niet hebben over jullie nalatigheid.” Hij probeerde mij de schuld in de schoenen te schuiven, dat we beter hadden moeten kijken of de afvoer niet verstopt was. Ik heb meerdere malen geprobeerd om een normaal gesprek te voeren, maar dat werkte niet. Dus nu ga ik via de rechtsbijstand de schade op hem verhalen.’

COLUMN | MAIA DE QUAY

Het onoplosbare pijndossier in elk studentenhuis: de afwas

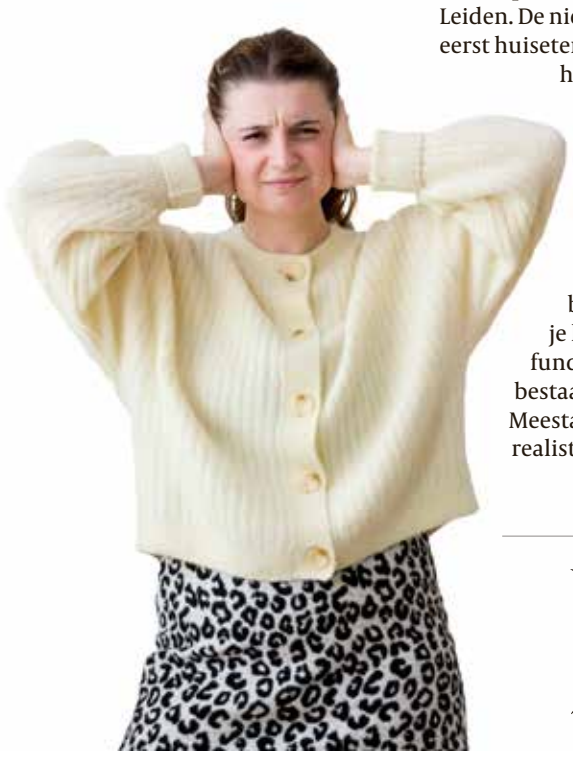

Eind september is elk jaar een bijzondere tijd in Leiden. De nieuwe huisgenoten hebben voor het eerst huiseten gekookt en een wasje gedraaid, en het besef dat je inmiddels wel echt achter begint te lopen met het bijhouden van je uniwerk breekt aan.
Eerstejaars leren de kneepjes van het leven op kamers en worden blootgesteld aan een vuurdoop die in het teken staat van boodschappen doen, colleges volgen, je kamer schoonhouden en in de meest fundamentele basisbehoeften voor bestaanszekerheid voorzien.
Meestal gaat dit wel goed of, het meer realistische beeld, kómt het wel goed.

Via de huischat lach ik mee om ‘van wie is deze zooi’-appjes waarop nooit iemand reageert

Er bestaat echter één ding dat niemand ooit zal leren. De zogenoemde kryptonite der studenten, de welbekende achilleshiel, de zwakke plek van iedere Leidse student - ik heb het natuurlijk over… afwas.
Specifieker heb ik het over rondzwervende afwas die ieder studentenhuis rijk is. De pan met pasta die met een laagje inmiddels koud geworden water al een aantal dagen staat te ‘weken’ op een aanrecht, de opgestapelde borden in de fusie met aangekoekte restjes groente, het verdwaalde bestek in de gang, de losse mokken bovenop de wasmachine, kortom: *the works*.
Ik woon al een paar maanden niet meer in mijn oude studentenhuis, maar ik kan via de huischat nog steeds meelachen en -huilen om het aantal ‘van wie is deze zooi’-appjes waarop vervolgens niemand ooit reageert.
Dat is overigens geen veroordeling, want ik heb dergelijke berichten zelf meermaals gestuurd én ontvangen, hoewel ik uiteraard (zoals elk goed student betaamt) volhoud dat ík nooit afwas heb laten slingeren - zo ben ik natuurlijk niet.
In de minimaatschappij die studentenhuizen zijn, blijken afwastaken het pijndossier te zijn.
Niemand heeft ooit het gevoel dat het probleem te zijn, en iedereen beticht de ander ervan dat alles verkeerd te doen. *Political deadlock*.
Ondanks dat samen eten, samen schoonmaken voor de Duwo-controle en samen een WBW delen over het algemeen vlekkeloos kan verlopen, blijkt de afwas de belichaming van de onvermijdelijke ongelijkheid in de studentikoze wereldorde - er blijkt een *global north* en een *global south* te bestaan op het gebied van dwalende potten en pannen: het is ieder voor zich.
Helaas voor wereldvrede en de gemiddelde student heb ook ik de geen verklaring voor dit ongestructureerde probleem (ik ben immers ook maar een radertje in het geheel), maar wie weet biedt deze column inspiratie voor een mooi scriptieonderwerp voor een student aan de faculteit Governance & Global Affairs en/of Geesteswetenschappen.
Bij voorbaat graag gedaan.

MAIA DE QUAY studeert rechten